

BEGUNCI V SICILIJU se vračajo nazaj v svoje vasi. Izprevideli so, da se jim okupacijske armade ni treba bati, ker si prizadevajo, da jim pomagajo živiti, zdraviti in v vseh drugih težavah v teh izjemnih časih.

Vojni uspehi na bojiščih večji kot v diplomaciji

SAVEZNIŠKA INVAZIJA V ITALIJO. — RUSIJA SE NEZADOVOLJNA. — CHURCHILL FOJASNUJE. — PAPEŽ ZA SPORAZUMNI MIR. — ZADUŠENE REVOLTE

Ker se Italija neče podati zlepa, vzlic temu da ji zavezniško vrhovno poveljstvo obljublja časten mir, jo bo treba primorati v predajo s silo. Prve zavezniške čete so izvršile vpad na italijansko celino 2. septembra, ko je invadirala Kalabrijo angleška osma armada.

Rim hoče "boljše pogoje"

Badoglio in kralj vztrajata v vojni, ker so po njunem mnenju pogoji zaveznikov za Italijo "poniževalni" in so vsled tega nesprejemljivi. Vlada v Rimu je za mir z zavezniki — saj tako so njeni ljudje neuradno razglasili — toda ne za tak mir, da bi italijanska armada izročila orožje in prepuščala deželo sovražni invaziji. Mir, za kakršnega bi bil Badoglio bi pomenil, da se naj Italijo pusti v miru, pa tudi ona ne bo napadala. S tem bi ji ostala vsa armada nedotaknjena in enako njena mornarica, kolikor jo še ima in Nemčija bi bila z italijanske strani varna.

Zavezniški Italije ne mislijo izpustiti tako poceni in dokaz temu je invazija vanjo.

Mikavne obljube

Vendar pa zavezniške obljube Italiji še drže, ako se hoče podati. London in Washington sta ji obljubila ravnati z njo prijateljsko, ako pokaže resno voljo za spravo.

Angleški tajnik vnanih zadev Anthony Eden je v parlamentu že 4. avgusta obetal Italiji pomoč Anglije, "sedaj, ko je vrgla Mussolinija in fašizem." V povračilo za pomoč pa je zahteval, da naj Italija na svoji zemlji zavezniškom potrebne baze, s katerih bi napadli Nemčijo.

Vzlic Edenovi mikavni obljubi, in pa tajnih obljub, ki so jih dajali Rimu zavezniški zaupniki, pa je ostal Badoglio.

gluh zanje, ker neče, da bi Italija "eraznotno" kapitulirala in pustila svojega zavezniškega Hitlerja na cedilu. Vendar pa londonski in washingtonski krogi še verujejo, da se bo Italija kmalu podala, ker je njen položaj za vztrajanje v vojni brezupen.

Prebivalstvo prijateljsko

Vesti iz zavezniških in nevtalnih krogov pripovedujejo, da kakor v Siciliji je prebivalstvo okupacijskim četam prijateljsko tudi v Italiji in pa da jim podtalno gibanje pomaga s sabotažo, ki povzroča italijanskemu poveljstvu velike težave.

Najbolj pa se domačini vsele Američanov, kajti kjer so oni, tam je tudi hrane veliko. Italija strada in ena prvih nalog okupacijske armade v Siciliji in sedaj na italijanski celini je dovažanje živeža in kuriva. Dosedaj je Italija dobivala premost iz Nemčije, ki pa je dovoz vsled negotovega položaja njene zavezniške ustavila. Briga Anglije bo, da jo bo sedaj ona zalagala s premogom, gasolinom in kurivnim oljem, Zed. države pa z živili.

Triumfi sovjetske armade

Glavne bitke so še vedno je na vzhodni fronti. Okrog štiri milijone mož je v spoprijemu v nji. Rdeča armada zmaguje na vsi fronti, kjerkoli je podvzela ofenzivo, in Hitlerjeve divizije je ne morejo ustaviti. Nemške okupatorje je izgnala

(Konec na 5. strani.)

Priznanje rdeči armadi na njenih brezprimernih uspehih v borbi z naciji

Angleški premier Winston Churchill je v svojem zadnjem govoru iz Kanade po posvetovanjih z Rooseveltom v Quebecu poudaril, da radevolje priznava ogromnost junaškega zadržanja sovjetske armade, njene žrtve in njene neprecenljive zasluge v vojni za zrušenje Hitlerjevih vpadalcev na njeno ozemlje.

"Za svoja prizadevanja in uspehe je ruska armada plačala ogromno ceno s svojo krvjo," je dejal Churchill in dostavil, da ni bilo še nikoli v zgodovini vlade, ki bi mogla prestati tolikšne udarce in se bi ohranila na površju, kakor se je vlada sovjetske unije.

K temu je dodal, da se k uspehom sovjetske ofenzive in prejšnjim odporom njene armade pripiše nekaj zaslug lahko tudi angleškim in drugim zavezniškim letalcem, ki rušijo nemško industrijo, in pa Angliji, ki je po padcu Francije ostala sama na bojišču, dokler ni bila napadena Sov. unija in potem še Zed. države.

Churchill je stvar pravilno ocenil. Mnogi takozvani vojaški eksperti v Zed. državah, in tudi diplomati v državnem oddelku so domnevali, zaeno s Hitlerjem, da bo boljševiske Rusije konec že po par mesecih Hitlerjeve invazije in res je izgledalo, da se nacijske horde vale v njeno notranjost kakor valovi ogromne reke, kadar predro jez in poplavlajo brez konca in kraja.

V tem poletju pa je Hitler spoznal še bolj ko kdaj prej, od kar je v vojni, da se je usodno zmotil v vseh nakanah proti Rusiji in ob enem sebe vprostil.

Nemčija spreminja Slovenijo, Reko in Dalmacijo v vojni teren

Ze dne 5. avgusta je maršal Badoglio proglasil vso severno Italijo, Primorsko, "provinco Ljubljana". Reko in Dalmacijo za teren vojnih operacij in odredil militariziranje civilnega prebivalstva v vseh obratih in poslih, ki imajo opravka z armado in obrambo.

Tudi ako bi tega on ne storil, bi Nemčija militarizacijo tega ozemlja vsoeno izvršila. Iz Berna poročajo, da je prevzelo vodstvo militariziranja Slovenije, Primorske in Dalmacije za možna bojišča nemško poveljstvo in italijanski častniki pa le sodelujejo.

Iz dosedanjih gibanj nemških čet in gradnje obrambnih naprav sklepajo, da Hitlerjeva armada Italije ne misli dobi braniti, nego le toliko da bi zavezniška armada ne mogla prehitro naprej.

Italija v celoti je Nemčiji itak bolj v breme kot v korist, izvzemši severnega dela in pa slovenskega ter hrvatskega primorja ter ostale Slovenije, kjer misli, če ostane pri njenih sedanjih načrtih, postaviti svojo prvo res obrambno črto.

Za Nemčijo je važna zato, ker je to, posebno na Primorskem, že mnogo obrambnih naprav še iz zadnje vojne, in ker je ves ta teren zelo prikladen za odbijanje napadalnih armad in za protiofenzive.

Ker je prevzelo vso oblast nad slovenskimi in hrvatskimi kraji nemško vojni poveljstvo, v sodelovanju z italijanskim, je razumljivo, da je nastala nad slovenskim in hrvatskim ljudstvom kontrola in teror še hujši kakor doslej, ko so ga vladale napolcivilne okupacijske oblasti.

Stroški z veterani sedanje vojne

Meseca julija je zvezna administracija za zadeve veteranov izplačala posmrtnin in drugih podpor poskodovanim vojakom sedanje vojne, ali pa njihovim sorodnikom vsled smrti meseca julija nad dva milijona dolarjev. Njeni stroški v tej rubriki bodo vsak mesec večji.

Priporočite prijatelju, naj si naroči Proletarca.

Naše izgube na vseh bojiščih znašajo 103,932 mož

Podatki, objavljeni 1. septembra, izkazujejo, da smo izgubili od pričetka vstopa te dežele v vojno, pa do 31. avgusta to leto, 103,932 mož v vseh oddelkih naše oborožene sile.

Celinaska armada jih je izgubila 69,358, mornarica 21,556, mornarična pehota (marines) 7,904 in obrežne straže 363.

V trgovski mornarici je bilo ubitih in pogreanih od pričetka vojne pa do 31. avgusta 4,751 mož. V tem številu so višeti samo člani vojne mornarice, ne pa drugi pomorščaki, ki so bili ubiti, ranjeni, ali pa pogreani.

Izmed izgub v pehotni armadi je višetih okrog 20,000 naših vojakov, ki so v ujetništvu v Italiji, v Nemčiji in na Japonskem.

Naša kopna armada beleži v svojih izgubah 8,927 ubitih, drugi so ranjeni, ujeti ali pa pogreani. Izmed ranjenih jih je velik odstotek že nazaj v službi.

V mornarici je bilo 7,840 ubitih, 2,553 ranjenih, 8,917 pogreanih in 2,246 ujetih. Izmed pogreanih na morju je le malo živih. Večinoma so utonili, ne da bi dobili njihna trupla. Izmed pogreanih na suhem, katerih je 21,406, pa je zelo verjetno, da je velik odstotek izmed njih še živih.

V vojni smo od decembra 1941, torej izgube za tako ogromno deželo kakor je naša v 20 mesecih krvavih spopadov križem sveta v življenjih niso velike. Ruske na primer znašajo vsak mesec več kakor naše v blizu dveh letih. Vzlic tej primeri pa bi bilo napačno ocenjati ogromnost ameriških vojnih naporov s stališča žrtve drugih. Borba ameriške sile je zapopadana v tekmi stroja s strojem, letala zoper letala, kot pa v znamenju mase zoper maso vojakov. Na vzhodni fronti pa si stoji nasproti noč in dan milijone mož, kjer je padlo v dobrih dveh letih na obeh straneh najmanj šest milijonov vojakov. Mnogi viri trdijo, da je veliko več, a konservativno število za obe armadi, utitih in težko ranjenih, je nad šest milijonov. Tudi med civilnim prebivalstvom so tam žrtve ogromne.

Epidemija v mestih vzhodne fronte

Ko so ruske čete zavzele Harkov, so iz nemških podatkov dognale, da je umrlo v njemu od marca do junija t. l. v epidemiji driske 2,000 otrok in 1,550 odraslih. Slične epidemije se dogajajo tudi v drugih okupiranih krajih Sovjetske unije.

"Domača fronta" ima vse premalo javne pozornosti

NAKANE ZA SE VEČJO OBREMENITEV DELOVNEGA LJUDSTVA Z DAVKI. — ALI SE KAKA OBLAST ZE KAJ BAVI Z NACRTI ZA POVOJNO REKONSTRUKCIJO?

Ker je ljudska pozornost obrnjena zgolj na vojne dogodke, je nevarnost, da bo nekega dne presenečeno s sprejetjem novih davkov, katere kanijo bogataški interesi s pomočjo svojih služabnikov v kongresu naložiti pretežni del na ramena onih, ki jih najtežje plačujejo.

Se bolj pa se bo ljudstvo čudilo, ko bo vojne konec in ne bo tu nobenega pripravljenega načrta za rekonstrukcijo iz vojnih v "mirne" razmere.

Svarila brez odmeva

Lobisti v kongresu, ki delujejo v interesu delavskih uni, svare o nevarnosti novega davčnega porzta, na katerem se bo naložilo delavcem milijarde novega davka. Ze sedanja davčna postava je malemu človeku več kot krivična, a po novi bo še veliko bolj prizadet, korporacije in posamezni bogataši pa bodo na konju.

Vrh tega imajo kongresniki pripravljene načrt za uvedbo federalnega prodajnega davka, ki bi znašal, kakor predlagajo, najmanj šest odstotkov. To bi pomenilo za toliko podražitev življenjskih potrebščin in znižanje življenjskega standarda.

Vlada pravi, da potrebuje

milijarde dolarjev novih dohodkov na davkih, kongres pa ima nalogo odločiti, kako, komu in koliko se naj jih naloži.

Eksekutiva AFL je na delavstvo izdala oklice, naj deluje SEDAJ med svojimi kongresniki in jih prepriča, da bodo njihovi mandati v nevarnosti, če bodo obdavčevali do izmorigavanja delovnega človeka, korporacijam pa dopuščali ti-toče milijonov dobička in enako posameznim milijonarjem.

Kaj je s tisto obljubo, v kateri je bilo rečeno, da vlada in kongres ne bosta dopustila, da bi novi milijonarji rasli kakor gobe po dežju, kot se je dogajalo v prejšnji vojni?

Taka obljuba bi kaj pomenila le, če bi imeli v kongresu večino ljudski, ne pa bogataški interesi.

Argument teh kongresnikov je, da je delavce treba težko obdavčiti, sicer bi nastala inflacija. A pri naraščanju bogastev posedujočega razreda pa se inflacije nič ne boje.

Neizogiben problem

Davke za plačevanje vojnih stroškov bo treba plačevati še leta in leta, torej je za ljudstvo, ki je odvisno za svoje preživljanje od vsakdanjega (Nadaljevanje na 3. strani.)

Ko bo vojne konec, bo delavstvo še vedno v borbi za svoje pravice

Ako se res dogodi zmaga zaveznikov v tem letu, kot želi Rusija in mi vsi, ali se sklene še pred koncem leta tak mir, kot ga predlaga papež, boj med razredi bo ostal tudi po tem.

V tej deželi celo predstavniki konservativne AFL in CIO priznavajo, da bo še veliko hujši kakor poprej. Sistem izkoriščanja ne pozna prizanašanja. Popuška edino kadar mora.

Zato je za nadaljevanje borbe na polju ljudskih interesov potrebno ohraniti vse naše organizacije in vse naše časopise.

Posedujoči sloji so poskrbeli, da se njihov ogramni dnevni, tedenski in mesečni tisk ohrani in podpirajo ga pod znakom oglašanja, vsled česar je najbolj na škodi davčni sklad zvezne vlade. Enako skrbje, da imajo radio omrežje pod svojo kontrolo in pa filmsko industrijo.

Delavci imajo unije, nekaj političnih skupin in časopise.

Slovenski delavci imamo poleg podpornih društev JSZ, Prosvetno matico in pa Proletarca, o katerem vemo, da bo socialistično glasilo v vsakem slučaju, ali pa ga več ne bo.

Ker smo v kampanji zanj, je dobro ta dejstva predložiti onim, katere skušamo privabiti v krog naših naročnikov. Razumeli bodo, če jim to resnico pravilno predstavimo, in potem bodo še sami pomagali. Kajti prav tako je njim v korist, kakor drugim, da sodelujejo v boju za ljudske pravice.

Spor je med izkoriščevalci in izkoriščanci. Demokracija sama na sebi nič ne pomaga, če je sistem tak, da mora eden živeti na smetišču, drugi pa se lahko bohoti v največjem razkošju, ki ga uživa na račun onih, ki so pognani v bedo.

Če hočemo odpraviti bedo, moramo zavreči sistem izkoriščanja. Proletarec je glasnik te naloge in je vreden, da se mu pridružijo vsi, ki verujejo vanjo.

Nepredvidnost z ognjem povzroča ogromno škodo

Predsednik Roosevelt je dne 30. avgusta oznanil, da naj bo teden, ki se prične z nedeljo 3. oktobra, posvečen kampanji za preprečevanje požarov.

V svojem proglasu je dejal, da od napada na Pearl Harbor, pa do sedaj, so povzročili požari v ameriški industriji več škode kot pa so jo napravili nemški bombniki Angliji skozi prvi dve leti vojne.

"Ta ogromna destrukcija je nastala večinoma po malomarnosti," pravi predsednik, "a je tolikšna, kot če jo nam bi prizadejal sovražnik."

S tem misli on poudariti to, da če bi nam/palili tovarne, delavnice, hiše, trgovine in majne sovražne sile, bi bila vsa

javnost pozorna.

A ker se nesreče dogajajo kar tako, pa se zadovoljujemo s kratkimi vestmi v časopisu, razen onih ljudi, ki so direktno prizadeti.

V plamene je šlo v tem in v lanskem letu velikanske zaloge gumija, blaga vseh vrst in tudi veliko življenj je bilo pokončanih v njih.

Cemu so varnostne naredbe tako površne, to je drugo vprašanje, a gotovo ga predsednik dobro pozna, drugače ne bi rekel, da je bila večina požarov preprečljivih.

Krivda gre v prvi vrsti na vodstva podjetij, ki imajo sicer vse polno napisov o varnosti, in to je približno največ

kar store v naporih za izogibanje nevarnostim požara.

Če se pomisli, koliko so v Angliji v dveh letih uničili z ognjem in rušenjem nemški letalci, in ker predsednik trdi, da od kar smo mi v vojni znaša škoda v tej deželi samo na požarih več kot pa so jo v Angliji napravili sovražni bombniki, tedaj ima pač res velik vzrok, radi katerega je določil kar cel teden samo za propagando, v kateri se naj učimo, kako preprečevati požare in s tem hraniti zaloge, ki segajo v stotine milijonov dolarjev vrednosti, in pa življenja ljudi, ki so tudi nekaj vredna saj zanje, pa čeprav za nikogar drugega ne.

Veliko krivde za površnost radi katerih prane plamen v marsikateri delavnici ali tovarni, je preveliko naganjanje pri delu. Res, da so tam napisali, ki dajejo navodila. Toda če se po njih ravna, moraš zastajati tu in tam in boss pa zahteva, da moraš producirati določeno kvoto. To je glavni vzrok ogromnemu naraščanju ponesreč in smrtnim slučajem v industriji, in ob enem tudi vzrok požarom.

Delavec, ki mora misliti edino kako čim več in več producirati, ne more paziti na svojo telesno varnost, ne misliti na druge nesreče, ki se lahko pripete, ker se ne utegne paziti na nje.

Tretje vojno posojilo

ima za cilj zbrati vsoto 15 milijard dolarjev. Dosežena bo! Sodelujte v tej kampanji! Vlagajte prihranke v vojne bonde!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zalts
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

AMERIŠKE BOLNICARKE v Indiji imajo ne samo obilico svojega perila in dela z bolnimi vojaki, pač pa si dobe časa, da umivajo domačinske otroke, ker je tam marsikje higijena na ničli. Izgleda, da je otrokom ta postrežba prav všeč.

Čemu razprtije vsled ameriške politike z ozirom na Sov. unijo?

Nesmiselno je trditi, da so odnosi med Zed. državami ter Anglijo na eni strani, in Sovjetske unije na drugi, pristrani, niti ni prav, če se nesoglasja med njimi predstavlja za intrigo nacijev, češ, da je to njihova zadnja karta. Svar nas, da če se jim posreči zameniti razdor med zavezniki, pa bodo na konju. Res je, da oni žele, da pride do tega. Ako se to dogodi, bodo zasluge za tako tragedijo na tej strani.

Vzrokov vsej tej polemiki ni iskati v Nemčiji ali v hitlerški propagandi, ampak v zavezniki deželah samih.

Vzroki so morda premostljivi, ali mogoče celo v nepremostljivih razlikah med nameni in cilji angleške-ameriške zveze na eni in Sovjetske unije na drugi strani. Če so nepremostljivi, tedaj lahko vemo, da ena ali druga struja noče sporazuma in se igra z zavratnostmi.

Nedavno je ameriški kolonar Drew Pearson, ki piše iz Washingtona v okrog 600 dnevnikov pod naslovom "Washington Merrygoround", in komentira svoje reči tudi po radiu, obdolžil državni oddelek zvezne vlade podtalnega ruvarstva zoper sovjetsko vlado in izjavil, da vodilne osebnosti v njemu žele izkrivitev Rusije, katero mrze veliko bolj kakor Hitlerja.

To ni ne prva ne zadnja trditve te vrste, ampak ker jo je zrekel žurnalst, čigar kolono čita milijone ljudi širom dežele, mu je tajnik državnega oddelka Cordell Hull odgovoril, da so njegova "dognanja" v vsakem oziru neskladna z resnico.

To je rafiniran jezik, s katerim mu je rekel, da je lažnjivec.

Ko je bil na sestanku s časniki nato Roosevelt vprašan o tem sporu, je dejal, da je dotični časniki (ni ga hotel z imenom označiti) znan kronični lažnjivec, in pa da s takimi izjavami v tolmačenju vnanje politike ameriške vlade seje dvom v iskrenost med zavezniki in pomaga našim sovražnikom.

Tako je afera z državnim oddelkom postala še ostrejša kot pa je bila predno je iz njega resigniral podtajnik Sumner Welles, ki je bil na glasu za prijatelja Sovjetske unije in naspotoval Hullovi hladnosti napram nji.

V diplomaciji je zavijanje, spletkarstvo in žongliranje z besedami, ki lahko pomenijo to ali ono, ali pa nič drugega kot le besede na papirju, star običaj. V sedanjih vojni se teh metod poslužujejo več ali manj vse vlade, kakor so se jih v prejšnji vojni in vsa leta prej in pozneje, enako v času japonske invazije v Mandžurijo, Mussolinijevega vpada v Etiopijo, in posebno še v času civilne vojne v Španiji in pa z apizanjem Hitlerja, ko si je za prvo žrtev izbral najbolj demokratično in socialno urejeno republiko v Evropi — Čehoslovaško.

Kolonar Drew Pearson je na Rooseveltovo omembo odgovoril s par besedami. Dejal je v bistvu:

Sovjetski diplomati so dovolj razumni in lahko brez mene vedo, kakšna je vnanja politika državnega departmanta do Sovjetske unije. A je dobro, da so sedaj v state departmentu saj z besedami postali jasni v stvarih, v katerih so bili motni z dejanji.

Mnogi listi in komentatorji ta način razpravljanja obsojajo, a drugi pravijo, da bi bilo nesmiselno zakrivati odnose kakršni so v resnici.

Saj Rusija ni edina, ki se po raznih ovinkih pritožuje nad vnanjo politiko Washingtona. V Zed. državah skoro ni liberalca, ki ne bi izražal bojazni vsled čudnega pomikanja zvezne vlade iz že itak velike konservativnosti v še večje nazadnjaške toke.

Glavne točke, radi katerih jo grajajo so:

Ignoriranje politikov, ki so na begu pred fašizmom in reakcijo v svojih deželah dobili zavetje tu, a uradniki državnega oddelka jih odpravljajo, ker so nasprotni njihovim demokratičnim, socialističnim in republikanskim nazorom. Smatrani so pač za ruvarje proti kapitalizmu. Kapitalizem pa je "naš način življenja". Kdor deluje, da se ga odpravi, je sovražnik "ameriških institucij".

Državni oddelek je minuli teden na take očitke javno odgovoril, da vseh teh struj ne more upoštevati zato, ker so druga zoper drugo, in pa da naj bodo hvaležne, ker gostujejo v naši deželi ne da se jim bi bilo treba koga bati. Odgovor je tipičen v tem, ker sliči onemu, "ako ti ta dežela ni všeč, poberi se, od kjer si prišel!"

Leti begunski krogi izvajajo, da dočim se avstrijske socialiste odpravi, so bila Otonu Habsburškemu, ki ni za Avstrijo še nikdar ničesar storil, in sploh od šestega leta svoje starosti v nji sploh živel ni, odprta vsa vrata in le on je bil določen pod pokroviteljstvom ameriškega vojnega departmanta, z odobrit-

(Konec v 6.-7. koloni na tej strani.)

Harold Laski svari angleško in našo vlado, naj nehati podpirati reakcijo, ako hočemo mir in "štiri svobodščine"

Profesor Harold Laski v Angliji je svetovno znan socialistični mislec. Prištevajo ga med "levičarje". Pred par tedni je debatiral v Londonu, pod pokroviteljstvom "Chicago University Roundtable" s predstavnikom zveze ameriških kapitalistov in z enim drugim zagovornikom kapitalističnega sistema iz Amerike. Njihova diskuzija je šla po radiu v vse anglosaške dežele. Ko mu je eden protivnikov dejal, da zagovarja sistem marksistične diktature, je odvrnil, da je on socialist, zagovornik socialne demokracije in nasprotnik kakršnekoli diktature. Poudarjal je, da je kapitalizem ekonomska diktatura nad neposredujočimi tudi v demokratičnih deželah.

Laski v vseh svojih govorih in člankih razlaga, da je tu razredni boj, ki se ga ne more zakriti z nikakršnimi puhlimi gesli. Ta vojna je nastala ne za demokracijo, ne za štiri svobodščine, ki se jih lahko napiše in razglasi na kakšni ladji, ampak vsled križajočih se razrednih in imperialističnih interesov. Vendar pa je vzlic temu to lahko vojna za demokracijo, ako smo ob enem za odpravo sistema izkoriščanja in za socializem.

Harold Laski je ZA demokracijo. Ampak ob enem je za SOCIALIZEM, ne pa za tako firmo "demokracije", ki bi nam usiljevala kapitalizem in vsa njegova zla pod novimi imeni. V sledečem objavljamo njegov članek, v prevodu, ki ga je nam poslala časniška agencija Overseas News Service (ONA). V njemu posebno ostro prijema našega predsednika Roosevelta, ki se, po njegovem mnenju, od tistega Roosevelta, ki je prevzel vlado leta 1933, pa od sedanjega, silno razlikuje — na slabše.

Njegov članek se tiče dveh predmetov: delavske zmage v Avstraliji in pa nedavne konference med Churchillom in Rooseveltom v Quebecu.

AVSTRALIJA IN QUEBEC

HAROLD J. LASKI

Volitve v Avstraliji morda oznanjajo kakšni bodo bodoči odnosi v angleškem imperiju z narodno vlado na Angliškem. Te volitve se niso končale le z odločno zmago Curtina in delavske stranke, temveč kažejo tudi solidnost podlage, katero ima delavstvo v tem pacifičnem delu britanskega carstva. Nove sile se porajajo v dominijonih, ki se ne bodo hotele povrniti nazaj v svet izpred leta 1939.

Povsem jasno je, da ne vem, dali se može, ki so se zbrali v Quebecu, da dajo naši zmagi njeno končno usmerjenost, zavedajo teh vstajajočih novih sil. Iz skopih Churchillovih besed bi mogli zaključiti, da se jih zaveda. Mnogo težje pa bodo opazovalci našli onega Roosevelta, ki je tako plemenito oznanil svetu dne 6. januarja 1941 znamenite štiri svobodščine, v tem Rooseveltu, ki je odstranil Henryja Wallacea in dovolil Eisenhowerju, da se zahvali savojaki dinastiji, ker je spoznala, da ji je Mussolini postal nepotreben in končno dopustil, da so veliki koncerni počasi, toda sigurno prevzeli v svoje roke vse odločilne ključne pozicije v Washingtonu. Težko je danes reči, da je "new deal" več kot spomin na nekaj velikega. In vendar, kadar bo vojne konec, bo mir na svetu odvisen od zmoglosti državnikov, da organizirajo nekakšen "new deal" za preproste široke mase ljudstva. Ako s strani Churchilla in Roosevelta ne bo nobenih znakov, da bodo te zmoglosti državnikov prišlo do veljave, pač ne bomo mogli reči, da so naši izgledi v bodočnost — tudi v slučajni zmage — lepi in polni sija.

Nikdar ne bomo preveč ponavljali dejstva, da je mir zgrajen že takrat, ko se bje vojna,

Takrat, in ne šele pozneje, kdaj, se porajajo one ideje, hrepenenja, čustva in mišljenja, ki bodo ustvarile značaj pogodbam, ki bodo vojno končale.

Za konferenco v Quebecu je bilo značilno, da Sovjetska unija v njej ni imela svojega zastopnika. Značilno je, da ni videti nobene jasne, odkritosrčne izjave glede bodočnosti italijanske demokracije. Značilno je, da so težave v pogledu priznanja francoskega narodnega komiteja.

Kdor stvar pazljivo opazuje, se ne more ubraniti vtisa, da so v pogledu izkoriščanja zmage na delu v prvi vrsti sile, ki skušajo ohraniti red in da je vpliv teh sil mnogo močnejši kot oni, katerega imajo sile stremeeče za spremembami. Toda Churchill in Roosevelt bi morala uvideti, da bo nemože vzdrževati še nadalje v Evropi oblast tradicionalnega reda kakor hitro bo zlomljena politična oblast Nemčije. Ako bomo poskušali obdržati ta stari tradicionalni red, bomo le na široko odprli vrata dolge dobe razrednih bojov od Visle do Rókovskega zaliva. Neglede na končni izid teh razrednih bojov je zagotovilo, da bi v nobenem slučaju ne privedli do svobode in demokracije.

Nikdo ne more biti zadovoljen z razmerami, v katerih Franco in Ljudje, ki so mu podobni ostajajo voditelji, odgovorni za usodo svojih narodov. Vsaj Churchill, predvsem on bi mogel zdaj že vedeti, da je ruska revolucija spremenila mišljenje širokih mas človeštva. Socialni in gospodarski sistemi se bodo morali hote ali nehoti prilagoditi tem novim perspektivam. Bistvo te vojne je — kar je Wallace pravilno spoznal — da je privedla v ospredje do stoletja navadnega človeka iz naroda.

Mračno in grozeče jasno je postalo, da naši predstavniki

še niso prišli do tega spoznanja. Bojim se, da je vsak dan bolj res, da zamenjujejo zmago z mirom. Že pretekla vojna bi jim bila mogla pokazati globino prepada, ki loči ta dva pojma. Ni je zmage, ki bi mogla biti bolj popolna kot ona, katero so praznovali zavezniški 11. novembra 1918. A kljub temu je ostala brezuspešna, ker je vojni 20. stoletja sledil mir 19. stoletja.

Da je bistvene važnosti in neobhodno potrebno poraziti osiše, o tem niko ne dvomi. Značaj poraza in zmage pa je stvar, katere važnosti ni mogoče precenjevati in katere se ne sme zanemarjati. Sicilije pač nismo zasedli za Viktorja Emanuela in Badoglija; zavzeli smo ta otok, da svet osvobo-

Tole mi ne gre v glavo?

Če smo res za odpravo fašizma v Italiji, čemu ne pomagamo demokratičnim elementom v nji, namesto da čestitamo kralju na "odpravi" fašizma in njemu ponujamo časten mir?

dimo takih vladarjev, ki kot Emanuel in Badoglio zapuščajo svoje Mussolinije in Hitlerje le v trenutku, ko so poraženi. Brez dvoma Franklin D. Roosevelt, ki je prišel v Belo hišo dne 4. marca 1933, najbolje lahko sodi o tem, da interesi privilegijev in tradicija udobnega življenja ni najvažnejša poteza v značaju povprečnega Amerikanca. Dvomim, dali bi Franklin Roosevelt leta 1943 še poskušal resno zagovarjati vlogo, katero je igral Roosevelt iz leta 1936 do 1938 v vzdrževanju politike proti intervenciji na španskem. Prihodnje generacije bodo težko, desetkratno plačvale, ako bi on ali Churchill zanemarjala te probleme v dobi, ki nas še loči od konca vojne.

Volitve v Avstraliji so pozvale Curtina, naj dinamično postopa v tej vojni. Navadni ljudje iz naroda vsepovsod spoznavajo neobhodno potrebo te dinamike in jo zahtevajo v rastoči meri, z rastočim podudarkom. Velikanska tragedija, tragedija največje vrste bo nastala, ako naši voditelji ne spregledajo, ako ne spoznajo, da je novi svet že tu, in nikdar in nikoli jim bodočnost ne bo odpustila, ako bomo še enkrat, že drugič zahtevali od širokih ljudskih mas tako ogromnih in strahotnih žrtev za rezultat, ki bi ostal zanje brez prave koristi.

"DOMAČA FRONTA" IMA VSE PREMALO JAVNE POZORNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zaslužka, še posebno važno, da se bori za svoje interese sedaj, kajti ko mu je breme enkrat naloženo, se ga ne more več otresti.

Drug važen problem za ljudstvo je, kaj storiti, da ga mir ne dobi nepripravljenega.

Čim se bo bližalo premirje, ali saj takrat ko bo sklenjeno, bodo ogromna vojna naročila odpovedana in potem ne bo nič več pritožb proti delavcem, češ, da izostajo z dela, da se branijo delati čez čas in da lenarijo, kot je takih očitkov proti njim vsepolno sedaj.

Rekli jim bodo, da dela ni in v par mesecih bo večja armada brezposelnih kot še kdaj prej, kajti vzelo bo dolgo, predno se industrija preuredi in pripravi za civilno produkcijo. A tudi potem ne bo potrebovala niti zdaleč toliko delavcev kot jih vposluje sedaj.

V prepričanje katastrofalne brezposelnosti bi bil že sedaj potreben načrt, ki bi temeljil na velikih javnih delih, gradnji stanovanj itd. Predsednik je že priporočil ustanovitve komisije, ki bi imela nalogo izdelati načrt za povojno rekonstrukcijo, in en odbor je tudi sam imenoval, toda kongres je odklonil dati v tak namen vošto in tako nas lahko mir zaloti gospodarsko povsem nepripravljenost. Šele tedaj se bodo ljudje spomnili zadnje krize in se vpraševali, čemu se niso pobrigali, da se bi več ne dogodilo.

Leta 1940, ko smo že bili v oboroževanju, je bilo še vzlic temu po vladnih podatkih 8.600.000 brezposelnih, junija 1941 pa šest milijonov. Nekaj brezposelnih je sicer v vsakih razmerah, naprimer sedaj 1.200.000. A ko nastane mir, bo to število raslo in raslo, nastale bodo silne tekme za službe, plače bodo šle navzdol in delodajalci pa se bodo veselili, ker bodo to tudi za uničevanje unij idealne priložnosti. Zvezni kongres lahko tak kaos prepreči, če se hoče pobrigati za ljudstvo, o katerem pravi, da ga zastopa. A še boljše je, da se ljudstvo samo pobriga.

Kupujte vojne bonde in znamke.

(Nadaljevanje s prvih dveh kolon.)

vijo državnega oddelka, za graditelja "avstrijskega osvobodilnega bataljona". Ta afera pa je izzvala med priseljenci iz bivše Avstro-Ogrske tako močeren protest, in Otonovi "osvobodilni" akciji pa toliko fiaska, da je vsa stvar padla v vodo, toda se lahko spet obnovi, kajti Otonovi prijatelji so še vsi tam kakor so bili.

Državni oddelek izjavlja, da se ga afera z Otonom prav nič ne tiče.

Vatikan je ves čas po ustanovitvi Sov. unije glavni promotor "protikomunistične križarske vojne". Zvezna vlada ima z njim po mnenju njenih kritikov najtesnejše zveze, dasi Zed. države pretežno niso katoliška dežela. Zato razlagajo, da se družimo s klerikalizmom edino zato, ker hočemo obvarovati obstoječi ekonomski sistem.

Nedavno je bil na dolgotrajni neuradni diplomatski misiji newyorški nadškof Spellman. Konferiral je par tednov s fašističnimi prvaki v Lizboni in v Madridu, nato v Vatikanu in s italijanskimi politikmi iz Mussolinijevega režima. Nato s francoskimi reakcionarji v Afriki. Vsi, s katerimi se je posvetoval, so sovražniki Sovjetske unije. V Moskvi to vidijo in vračajo z ostrimi včipeci.

Španskim lojalistom niso demokratične sile, posebno še Anglija in Zed. države, hotele pomagati in niti ne potem jetnikom, ki so po nemški invaziji trpeli v Franciji in v francoski Afriki nečloveške muke. Na ameriškem kontinentu jim je bila v pomoč edino mehiška republika.

Ko je hotel sovjetski poslanik Aleksander Bogomilov, dodeljen k zamejnim vladam v Londonu, v francosko Afriko, da se osebno prepriča o položaju francoskega narodnega odbora za osvobodjenje, ni dobil dovoljenja. Odkrila ga mu je zaveznica Sovjetske unije — Anglija in angleški tisk je trdil, da je pobuda za odklonitev prišla iz ameriške vlade.

Čehoslovaški predsednik Edvard Beneš je bil tu pred par meseci na obisku. Poročali so, da gre nato v Moskvo, da tam podpiše zvezo z USSR.

Nato so poročila o tem utihnili, ni pa Moskva molčala. Razglasila je sveto, da sta Beneš glavni zaveznički Sovjetske unije namignili, čemu mu sploh sedaj treba v Moskvo? Naj počaka, da bo konec vojne! Kremlin pa je izposloval, da mu je bil odhod koncem konca vendar dovoljen.

Naše odnose z Vichijem, in potem z Darlanom v Afriki, je gledal Kremlin silno nezaupno. Kajti Petain, Darlan in Giraud so vsi sovražniki Sovjetske unije.

Badoglio in kralj Viktor Emanuel sta njena sovražnika. In sovražna sta tudi nam, drugače ne bi nadaljevala vojne z našo armado. Vzlic temu je kralju zavezniški poveljnik general Eisenhower čestital "na strmoglavljenju fašizma". Moskva skozi svojo revijo "Vojna in delavski sloji" odgovarja, da tudi po anglo-ameriški okupaciji Sicilije v nji fašizem še vlada, borci za demokracijo pa so v zaporih.

Spor je torej tu in je nevaren, ni pa koristen zavezniški stvar. Spor je zaradi ambicij posameznih velesil, vsled kapitalizma in sovjetskega gospodarskega sistema, vsled vatičanske reakcije in še mnogo drugih vzrokov se bi lahko naštel.

Z zakrivanjem se jih ne bo odpravilo. Le s sporazumom med vladami v Washingtonu, Londonu in Moskvi se jih more ublažiti saj toliko, da se bo svet po tej vojni lahko v socialnih ekonomskih spremembah razvijal v miru namesto v novi krvavi drami, s kakršno reakcionarji prete Sovjetski uniji, čim s Hitlerjem obračunajo.

POVESTNI DEL

MIŠKO KRANJEC: ZA SLUŽBO

(Nadaljevanje.)

"Rozina!" je poklical in odprl rahlo dur.

Rozina je potrkala na dur in potem vstopila, ker je tak zahteval.

"Konja dobro napitaj," je rekel, "in potem ga zapreži. Peljeva se v mesto." Rozina je najprej pokimala, potem pa vendarle vprašala:

"Jaz se peljem z vami?"

"Da," se je nasmehnil. "Ali ti ni prav?"

"Če vi tako hočete." Stopila je v vežo, potem pa se odprla. "Ali Vam zajtrk prinesem v sobo, ali boste v veliki sobi zajtrkovali?"

"Tja pridem."

Potem se je začel pripravljati. Gledal je skozi okno na jablane, ki so stale, mokre in svetle po vrhu. Bil je pomirjen, misli so mu bile jasne. Kakor bi bil našel veliko rešitev življenja. Toliko, da ni zapel, toda melodija mu je ves čas brodirala po glavi in ta melodija je bila vesela.

"Zgodnji si," mu je rekla mati, ko je prišel v sobo.

"V mesto se peljem," je odvrnil zadovoljno in veselo.

"Kaj boš pa v mestu?" je vprašala mati prav mirno in ne da bi mu hotela kaj očitati. "Prijetelje malo pogledam. Potem tako več ne grem nikamor."

"Ali mora Rozina s teboj?"

"Zakaj? Mat jo doma potrebuje?"

"Da, potrebovala bi jo."

"Saj bo jutri doma. Naj se pelje z menoj." Vedel je, da ne bo ugovarjala. In res ni, pač pa je rekla:

"Potem ji moram naročiti, kaj vse naj kupi."

Pokimala je.

Po zajtrku, ki so ga opravili molče, je dejal Rozini: "Lepo se oblecite."

Mati pa ji je dala denarja in ji naročila, kaj vse naj kupi. Ignacij je bil nekam veselo razpoložen. "Zapreži nama konja," je rekel dekletu. "Hrane pa nama ni treba na voz. Bova že nekaj pojedla za kosilo, če se zakasniva."

Rozina ni bila ne presenečena, ne vzradoščena, da se pelje z Ignacijem v mesto. Tudi to je spadalo pod dolžnosti.

"Nič ne sluti," je mislil Ignacij, ko jo je gledal. In tudi mati ni prav nič slutila. To je bilo docela v redu. Vesel je bil tega.

"Tudi ta dan bo minil," si je dejal, ko je bil sam v sobi. "Jutri bo spet lep pri nas. Mirno se bomo pogovorili in nič več ne bo motilo razpoloženja."

Zmotila ga je Rozina:

"Zapregla sem."

Bila je praznično oblečena. Oblekla si je pleteno rdečo jopo z belim ovratnikom in ta ji je res lepo pristojala. "Kako lepo dekle," je zdaj obšlo Ignacija. Še včeraj je bil razočaran nad njo in jo skoraj sovražil. Danes je ni sovražil,

temveč je čutil do nje najprej nekaj malo usmiljenja, potem pa jo je drugače vrednotil. Lepša je kakor Slivnikova Rina. To dognanje ga sicer ni jelo... saj je bila tudi Rozina njegova.

Da njegova je bila. Zdaj je čutil nemajhno zadoščenje nad tem dejstvom. Enkrat v življenju je vendarle ljubil, in to lepo žensko. Nič zato če je bila neumna, rekel bi, duševno manjvredna, imela je na sebi kljub temu dovolj drugih čarov.

Obšel si je zimsko toplo suknjo in stopil pred hišo. "Vrneva se morda šele zvečer," je rekel materi. Sedel je na voz in k njemu je priselila Rozina. "Tako še pozebeš. Mrzlo je."

"Ne," je odmajala. "Saj se mi bodo ljudje smejali."

Pogledal je skozi vrata. Potem sta prišla na cesto, kjer mu je včeraj razodela tisto težko, mučno novico. — Prav je bilo, da se je vrnil. Kako lahko bi nastalo iz tega nekaj usodnega! Je mislil.

"Nič nisi vesela, da se pelješ z menoj," je rekel in se obrnil k njej.

"Vesela sem," je pokimala.

"Eh," je dejal, "saj ti berem z obraza. Tebi je vseeno: ali se pelješ, ali delaš, ali karkoli se že s teboj godi." K temu ni rekla ničesar. Bilo je nekoliko res. "Mislim sem, da bo lepo te dni, ko bom doma." Ni čakal odgovora. Švrlnil je kobilo, da je tekla. Hladen, z vlagro prepojen zrak jima je rezal v obraz.

Ni več nista govorila. Zavila sta se v molk in razmišljala vsak zase. Nek odpor sta čutila oba do pogovora in vesela sta bila, ko sta zagledala pred seboj mesto. Cerkveni zvonomi so štrleli nad hiše: nekaj tovarniških dimnikov je bruhalo črn, težak dim, ki se je trgal proti zemlji. Za mestom je piskal vlak. Po mestu samem pa so ropotali kmečki vozovi.

Vmes so drdrali avtomobili in ljudje so se prerivali.

"Najprej bi menda nakupovala?" ji je rekel.

"Kakor hočete," je odvrnila.

Zavil je na gostilniško dvorišče, pod veliko uto je ustavil. Pristopil je hlapec in vprašal, če naj razpreže in odvede konja v hlev. Ignacij je pokimal. Potem je skočil z voza, tudi Rozina je bila že na tleh.

"Ali si želja?" jo je vprašal.

"Ne, nisem. Mrzlo je."

"Zato pa lahko en čaj spijeva. Stopi no, v gostilno."

Morala je stopiti. Naročil je dva čaja z rumom. Sedla sta za mizo. Zdaj mu je sedela nasproti in ni bilo nikogar poleg: lahko ji je gledal v obraz. Ona je pobežala oči. Ni se upala čarati nad njo in jo skoraj sovražil. Danes je ni sovražil,

je vzela, ker je bila to dolžnost."

"No, pojdiva," je rekel in vstal. Obšla jo je rahla dremotnost po čaju; tako lepo se je ogrela: zdaj bi sedela tu in nikamor si ne želi. Pa je treba v mesto. Šla je za njim, čeprav je on zastajal, da bi hodila drug ob drugem. Tega pa ni mogla in smela storiti. Na križišču je za trenutek postal.

"Ne," je rekel sam sebi.

"Najprej vse nakupiva. Saj imava še dovolj časa. Tebi je tako vseeno, ne?"

Pokimala je.

"Naj se še malo veseli," je mislil in bil vesel, da se je tako odločil. Hodil je z njo po trgovinah, izbirala je in ga spraševala za svet. "Ali je to lepo?"

"Za koga bo to?"

"Za mater."

"Za mater je tako vseeno. Oni ne gledajo na to, samo da je dobro." Ko pa je izbirala za sebe, takrat pa je sam odločil, kako naj se obleče.

"Ne, ne," je ugovarjala. Tega ne morem. Toliko nimam denarja za to."

"Ne boj se, pa primaknem jaz."

"Ne, ne. Kaj bi pa mati rekli. — To bo za mene zelo dobro, res, zelo mi ugaja." Ni je mogel prisiliti. Uprla se je: tega ne bo nesla domov.

Ko sta nakupila in stala spet na cesti, se je spet odločal. "Malo me počakaj," je rekel naposled. "Tako je vrnem."

Ali pa ponesi blago v gostilno," kjer imava voz. Tam naj nama spravijo."

Počakala ga je v gostilni. ko se je vrnil, je rekel: "Pojdi z menoj." Šla je za njim mirno in vdano. Vstopil je v veliko sladstičarno. "Ali imaš sladkarije rada?"

Ni ni rekla. Samo ozrla se je po mnogih dobrotah, ki so ležale pred njo, pokrite s steklom. Morala je jesti. "Kaj hočeš?"

"Karkoli," je odvrnila in zardela.

Ko je jedla — videti je bilo, da ji teknejo te stvari —, jo je opazoval. Vedela je, da jo gleda, in zato se ni ozrla po njem.

"Kako mirno in zadovoljno je," si je rekel. "Nič ne misli. Samo vesela je najbrže, da lahko je sladke stvari. — Naj se še malo veseli," si je spet rekel. In zahotelo se mu je, da bi dolgo dolgo tako sedela in bi jo on gledal.

Zakaj je moralo vse tako priti? Ali je to smisel človeškega življenja, ali je to višek? Kje je, potem tisto lepo, dobro, plemenito, o čemer nekateri tako vneto propovedujejo? Ali ni smešno, da prav ti, ki zahtevajo, da se človek bori za dobro, da prav ti isti človeka naženejo v zločin, v greh, v podlost? Ali je Ignacij Koren imel kakšne zločinske namere v življenju? Ali je hotel življenje izrabljati, ali se je hotel naslajati ob bolečinah drugih? Ne, imel je najlepše namene, visoke načrte. In kje je zdaj vse tisto!

Prodal se je. To on sam ve in si stvari ne olepšuje. Čemu pa? In vendar — ključno je samo to, da se je prodal za nekaj, kar je docela zgrešeno, napakno. Prodajal je svoje prepričanje, in bil prepričan, da bo posledje koristnejši član človeške družbe, ker se je priključil tistim, ki zagovarjajo lepoto in dobroto.

(Dalje prihodnjic.)

A. L. P. v New Yorku za demokratskega kandidata

American Labor Party v New Yorku je vzela na svojo listo izmed kandidatov za podgovernerja, čigar mesto je izpraznjeno, kandidata demokratske stranke Wm. N. Haskell. Storila je to zato, ker velja Haskell za Rooseveltovega kandidata proti nominiranju republikanske stranke. Volitve se bodo vršile v novembru.

Priporočajte prijateljem in znancem, da naj si naroče Proletarca.

ROOSEVELT IN CHURCHILL sta na konferenci v Quebecu obljubila osvoboditev Jugoslavije in predsednik te dežele je še posebno pohvalil kralja Petra II. in pa grškega kralja, četi, da ne zamudita nobene priložnosti delati za svobodo njihovih kraljevin. Izgleda, da postane Balkan spet eno glavnih vojniš torišč. A so neoglasila, ker Rusija želi, naj angleška in ameriška armada razje udarite v Francijo, ne na Balkan, ki ga Moskva želi pod svojo sfero vpliva. A istotako ga želi pod svoj diplomatski vpliv Anglija in pomaga ji Turčija. To, da bo Nemčija kontrola nad njim izgubila, je jasno. Ni pa še rečeno vprašanje, kaj potem? Srbi, Slovenci in tudi Hrvati so v tej vojni veliko žrtvovali. Največ Srbi kajpada. Na gornji sliki je obešeni srbski poslanec Jovanović na Teraziji v Beogradu, ki so ga nacisti potegnili v zanjko. To se bo nad Nemci in nad Pavelićevimi ustaši nekega dne silno maščevalo. In če strasti zaplame, morda bo "mir" v ondnotnih krajih še hujši kakor pa vojna.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Ne bo škode, ako podrobno pogledamo našo kampanjo v zadnjih dveh mesecih ter ugotovimo nasebine, ki so se do tedaj udeleževale v njej. Navedli bomo le mesta po redu, kot smo prejeli naročnikov, posamezna mesta agitatorjev pa se bo morda lotil nabiranja izkazu zadnji teden.

V tej kampanji, kot je razvidno, še vedno prednjači naša domača nasebina Chicago s 43 naročninami, njej sledita nasebini Waukegan-No. Chicago s 30 naročninami; zatem pride naša metropola (Cleveland z okolico) z 21 naročninami, potem pa Milwaukee s 16, Oakland, Calif. z 10, La Salle, Ill. z 9, Pueblo, Colo. z 8, Girard, O. z 8, zap. Penna. (Tone Zornik) 8, Fontana, Calif. 7, Springfield, Ill. 5, Los Angeles, Calif. 4, Conneaut, O. 4, Detroit, Mich. 2, Willard, Wis. 2, Aliquippa, Pa. 2, Duluth Minn., 2, Chisholm, Minn. 2 in Sheboygan, Wis. 1.

V prvih dveh mesecih je bilo zastopanih v kampanji 19 nasebin s 53 agitatorji. Zelo skromno število, toda pričakuje se da se bodo za kampanjo zavzele še ostale nasebine, koder se še niso, zlasti pogrešamo odziva iz nasebin zapadne ter centralne Pennsylvanije, kjer je bilo mnogo let hrtišče našega gibanja. Toda zamujenega ni še ničesar, če pa je kaj, naši sodrugi in soimisljeniki v ondnotnih krajih lahko še popravijo ter pridejo na tisto svoje mesto, ki so ga vedno imeli v naši napredni javnosti. Torej, sodrugi in soimisljeniki, smemo računati na vaše sodelovanje v tej kampanji?

Sedaj pa še malo pregleda našega dela v zadnjih par tednih.

Prvi, ki se je zgledil od zadnjic, ko je bila priobčena ta kolona, je naš dolgoletni naročnik in sodrug John Pirih iz Burgettstowna, Pa. Poslal je naročnino in omenja, da mu je žal, ker ga je treba opominjati. Da se temu oddolži, je priložil dolar v tiskovni fond.

Zdaj pa naša domača vas. Angela Zaitz je dobila dve obnovljeni naročnini in \$1 v tiskovni fond. Frank Zaitz dve novi. John Chamazar dve obnovljeni in \$2 v tiskovni fond. Frank S. Tauchar dve novi in dve obnovljeni. Chas. Pogorelec 10 obnovljenih in \$3 v tiskovni fond ter Joseph Oblak dve obnovljeni.

Louis Sasek, Indianapolis, Ind., je obnovil naročnino, in kot je že njegova navada, priložil tudi \$2 tiskovnemu skladu.

Naša nasebina Girard, O., stopa spet v ospredje, zato ekribita John Tancek in John Ko-

sin. Prvi se je že prej zgledil s par naročninami, slednji pa zdaj in sicer je poslal 6 novih in 4 obnovljene naročnine ter \$5.50 v tiskovni sklad. Sodelovanje v tej kampanji je obljubil tudi Andrew Krvin, tajnik kluba 222 JSZ, Frankie Rezek pa se bo morda lotil nabiranja oglasov za koledar.

Iz Piney Forka, O., se je ogledil naš stari pionir Nace Ziemberger, poslal je eno obnovljeno naročnino ter kvoder v tiskovni sklad.

Rudolph Kovacich, Buhl, Minn., je obnovil naročnino, in ker ne more kaj prida narediti za list, je dodal še \$1 v tiskovni sklad.

Iz Fontane, Calif., se je spet ogledil naš novi zastopnik John Pečnik. Poslal je dve obnovljeni naročnini in zagotovilo, da se še ogleda. Provizijo od naročnine je poklonil v tiskovni sklad.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., kljub temu, da je zaposlen v tovarni šest dni na teden, še vedno dobi nekaj časa, da kaj stori za list. Poslal je dve novi in 2 obnovljeni naročnini ter obračun za poslane naročnine v avgustu.

Cleveland, O. John Krebel je poslal 4½ nove in 7 obnovljenih naročnin ter \$54.24 v tiskovni sklad, od katere vsote je prispeval klub št. 27 JSZ \$50. Louis Zorko pravi v svojem zadnjem poročilu: "Kampanja mora iti naprej in cilj dosežen. Sodrugi in prijatelji Proletarca: na delo!" Poslal je 5 novih naročnin, provizijo pa poklonil tiskovnemu skladu.

Tone Jankovich se je spustil na delo s polno paro. Poslal je 24 trgovskih in 7 pozdravnih oglasov za koledar, \$13 v tiskovni sklad in 8 obnovljenih naročnin. Njegov poziv na tekmo v sedanjih kampanji pravi, da še vedno drži. Tudi kar se oglasov tiče, pravi, da še ni končal z njimi.

"Big Tone" s pacifičnega obrežja se je lotil novega načina agitacije. Ako ne more osebno do prospektov, se poslužuje pisma in značilno je to, da je uspešen v tem. Poslal je dve novi naročnini in \$2 v tiskovni sklad. Obilo sreče!

Johanna Pečjak, Greensboro, Pa., je obnovila naročnino ter poslala dolar v tiskovni sklad. Pravi, da je pričakovala kakega zastopnika okrog, ker se rada kaj pogovori, pa ni bilo nikogar, zato je stvar sama poslala.

Enako je storil tudi Jakob Podlipnik iz Hibbinga, Minn. Obnovil je naročnino ter poslal dolar v tiskovni sklad.

Martin Judnich, Waukegan, Ill., je poslal dve obnovljeni naročnini. Zahteval je tudi nov imenik naročnikov, da vidi,

komu je že potekla naročnina. Slednjih sicer ni veliko, je pa še zmerom dovolj prostora v imeniku vsaj še za 50 novih naročnikov in upravniki se ne bo prav nič zgražali, ako jih dobijo toliko ali več s s. Jack Mesecem, ki je kar pripravljen s svojimi svinčniki nanje.

Oglasil se je tudi naš stari veteran John Terčelj iz Strabane, Pa. Poslal je novce za članarino kluba ter \$11.70 tiskovnemu skladu.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., je poslal nadaljne tri nove in dve obnovljeni naročnini, provizijo pa poklonil tiskovnemu fondu. Anton Udovič je poslal 6 obnovljenih naročnin in ne samo da ni vzel nič provizije, pač pa še sam prispeval dolar tiskovnemu fondu, drugega pa John Pohar iz Ottawa, Ill. — Tam gori iz severne Minnesote je poslal 6 obnovljenih naročnin naš stari znanec John Teran. Zdaj je zaposlen tudi z nabiranjem oglasov za družinski koledar. Pri tem delu mu bo najbrž pomagal tudi Jack Kunstelj.

John Vitez iz Bartona, O., je poslal 4 obnovljene naročnine. Ker v kratkem obiščem še ostale naročnike, pošljem denar pozneje, omenja v pismu. O. K. John. Iz Bridgeporta se je ogledil Jože Snay. Poslal je dve novi in 7 obnovljenih naročnin ter \$5 v tiskovni sklad, ki jih je zbral na seji Federacije SNPJ za njihno okrožje.

Mrs. Mary Zaniker, Oregon City, Ore., je že priletna, toda Proletarca rada čita. Obnovila je naročnino ter poslala dolar v tiskovni sklad.

Tone Zornik iz zap. Penna ni zadovoljen samo z domačim pašalukom, zato je pošiljal tudi malo čez mejo Strie Samove dežele ter žel poskusiti svojo srečo z novimi naročniki med kanadske rojake. Trudni bil zamen. Dobil je 7 novih naročnin, eno novo in dve obnovljeni še potem doma ter \$1.75 podpore listu.

Iz McIntyre, Pa., je poslal tri obnovljene naročnine Vincent Yaksetich.

Kathy Junko, Detroit, Mich. je poslala 6 obnovljenih naročnin ter \$4.25 v tiskovni sklad. Sama je poklonila temu fondu svojo provizijo, \$2 je pa prispeval Paul Ocepke.

Danes zaključujem to kolono spet z našo zapadno metropolo, Pueblo, Colo. Od tam je namreč poslal Ludwig Yoxey 8 obnovljenih naročnin ter \$15.25 v tiskovni sklad, \$3.00 je prispeval sam kot provizijo lista, ostalo je pa zbral na pikniku društva Slov. nar. doma in izven njega. Pravi, da bo tudi z novimi naročniki še poskusil svojo srečo, kakor tudi z zbiranjem tiskovnega sklada ker uvideva, da nam je oboje potrebno. Hvala ti, Ludwig za tvoj trud, ostalim pa za prispevke.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

XV. IZKAZ

Cleveland, O.—Klub 27 JSZ \$50; Joseph Jauch \$2; John Krebel \$1.98; Anton Colarič 50c, skupaj \$54.48. (Poslal John Krebel.)

Cicero, Ill.—John Thaler \$2.00. (Izročil John Chamazar.)

Oakland, Calif.—Marion Pavlovich \$2.00. (Poslal Anton Tomšič.)

Greensboro, Pa.—Johanna Pečjak \$1.00.

Hibbing, Minn.—Jacob Podlipnik \$1.00.

Strabane, Pa.—Klub št. 118 JSZ \$10.70; po 50c John Terčelj in Louis Humar, skupaj \$11.70. (Poslal John Terčelj.)

La Salle, Ill.—Po \$1: Anton Udovič in John Pohar (Ottawa), skupaj \$2.00. (Poslal Anton Udovič.)

Oregon City, Ore.—Mary Zaniker \$1.00.

Rock Springs, Wyo.—John Pintar \$1.00.

Chicago, Ill.—Mirko Kuhel \$2; Steve Malnarich \$1, skupaj \$3.00. (Izročil Chas. Pogorelec.)

Detroit, Mich.—Kathy Junko \$2.25; Paul Ocepke \$2, skupaj \$4.25. (Poslal Kathy Junko.)

Cleveland, O. Louis Zorko \$1.18. Pueblo, Colo.—Ludwig Yoxey \$3; Frank Boltezar \$2; po \$1: Frank Pechnik, Mike Pogorelec, John Zupancich, Martin Miklich, Anton Medved in Louis Korošec; po 50c: Joseph Verbich, John Stonich, Frank Brjda, Steve Sine, Joseph Fabjanich, Pete Oklich in Mary Hochevar; po 25c: Mark Vivoda, Frank Rupar in Jack Dovgan, skupaj \$15.25. (Poslal Ludwig Yoxey.)

Cleveland, O.—John Metelko \$10; Frank Černe \$2; John Kosin (Girard) \$1, skupaj \$13.00. (Poslal Anton Jankovich.)

Skupaj \$112.86, prejšnji izkaz \$1,151.02, skupaj \$1,263.88.

Vojni bondi in znamke so vloga državljanov v svojo deželo.

VSE BO ŠLO NA

FESTIVAL vrtoz zmage dnevnika CHICAGO SUN

V SOLDIER FIELD 9., 10. in 11. Sept.

TRI DNI ZABAVE IN RAZVEDRILA

Četrtek 9. septembra

Nastop znamenitih osebnosti. Oddaja nagrad.

Govor tajnika zveznega agrarnega oddelka Claude M. Wickarja.

Petek 10. septembra

Večer združenih narodov. Poljudni plesi v narodnih nošah.

Sobota 11. septembra

Štirjaški plesi v ogromni areni Soldiers Fielda; vstop prost.

Pridite in ogledajte si te milje dolge razstave pridelkov Vrtoz zmage: sočlja, sadja in rož pridelanih od vaših prijateljev in sosedov.

Uživajte boste ta krasni tridnevni festival, ki bo kot ogromen okrajni semenj... nenavadno zanimiv... vzgojevalen in poln zabave in razvedrila!

Pomnite—Vse to je PROSTO in vi ste

povabljeni kot gost dnevnika

THE CHICAGO SUN

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Konvencija HBZ v hotelu Sherman v Chicagu je tako polna blokov kakor je bil nekoč hrvatski sabor v Zagrebu napolnjen s strankami. Še predno se je pričela, je bila delegacija razdeljena v pet glavnih strank ali blokov. Imenujejo se, ali pa drug drugo tako nazivajo v napadih med sabo, Hrvatska narodna grupa, Seljačka grupa (pristaši Mačkove seljačke stranke na Hrvatskem), grupa Naprednih Zajedničarov (komunisti in njihovi pristaši), grupa Narodnih Zajedničarjev (ki jo na podlagi trditve njenih nasprotnikov sestavljajo bivši Domobranci, podporniki Ante Pavelića, dokler ta dežela ni bila pritegnjena v vojno), Boičeva-Kovačeva grupa, Petrakova-Butkovičeva grupa in potem je še cela vrsta delegatov, ki je vsak zase posebna stranka. Vseh delegatov je 282.

Za predsednika konvencije je zmagal Vjekoslav Mandić iz Bessemerja, Pa., po poklicu bančni uradnik in politik v ondnotnem okraju. Prištevani so ob enem za glavnega voditelja hrvatske seljačke grupe. V Ameriki je 20 let, doma iz Istre. Zanj so bili trije prvo imenovani bloki. Torej naj bi njegova zmaga pomenila zmago demokratičnih struj na konvenciji.

Otvoritev konvencije je bila spremljana z velikimi ceremonijami in v navdušenju za zmago te dežele v vojni. Niti domobranci niso ugovarjali. Ko je gl. predsednik dne 1. sept. ob 10:20 dopoldne označil, da poziva delegacijo k redu in jo otvoril z navdušenim pozdravom delegaciji in Ameriki, so se razvijale zastave in peveci so zazorili ameriško in hrvatsko himno. Kdor izmed delegatov se je spominjal zajednične konvencije leta 1921, in sedanje, si je lahko predstavil, kako velike spremembe se lahko dogode že v dveh desetletjih. Oziroma jih je bilo v HBZ zadnjih dvajset let vse-skozi jako veliko.

Med pozdravnimi govorniki na tej konvenciji je bil v imenu illinoiskega gubernerja Greena uradnik državnega insurance departmena Mr. W. Berk, ki je hvalil delo bratskih organizacij in delegate posvaril, da če bo zvezni kongres sprejel zavarovalniški načrt "od rojstva do groba", tedaj zbogom organizacije, kakor je Hrvatska brateška zajednica!

Proletarec na konvenciji H. B. Z. nima svojega poročevalca, zato se moramo zanašati na vesti o nji v hrvatskih li-

stih. Je pa na nji nekaj delegatov, ki so naši naročniki in nam morda oni povedo svoje vtise.

Peter B. Ambrožič je v Am. Slovincu z dne 3. sept. zelo ostro prijel Louisa Adamiča zaradi njegovega članka, ki ga je objavil v Harper's Magazine. Očita mu, da je natvezil v njemu polno neresnic in pa zelo netočnih, oziroma napačnih podatkov o slovenskih katoliških voditeljih, o banu Natlačenju in dr. Ehrlichu. Slednja dva sta bila umorjena in krivda za njun konec je bila vržena na partizane. Ambrožič Adamiču preti, da bo treba proti takim potvarjanjem resnice še kam drugam kot pa v slovenske liste.

Tudi F. Kerže jih je precej slislal "izpod Rev. Ambrožičevega peresa". Zdi se, da Kerže ne bo koncem konca s pisanjem o Sansu niti partizanom ustregel, čeprav Ambrožič sklepa, da je on samo zanje, a Durn pa v svojem dopisu v tej številki Keržetove kritike razlaga na popolnoma drug način kakor omenjeni pater. Kar pomeni, da je Durnu za Sans v prvi vrsti, patru Ambrožiču pa roje partizani in Adamič po glavi.

Črna vas na Barju, spadajoča v mestno občino ljubljansko, je že od nekdaj liberalna. Ker je njhna župnija Trnovo v Ljubljani precej daleč, so črni vasi omislili podružnico, ki so jo začeli graditi blizu Mokarjeve gostilne in šole na barju leta 1936, a jo do pričetka te vojne še niso dokončali. Črnovaščani nimajo za take stvari dovolj denarja, drugim v Ljubljani pa je bilo menda tudi vseeno, če hodijo vsako nedeljo k maši ali ne. Tik Mokarje v črni vasi pred očmi učenec barjanske šole je na Veliki petek pred okrog 37 leti zadel mrtvoud magistratnega uradnika Peruzija, ko je šel s svojega doma iz Lip na delo v mesto. Pravili so, da ga je zadela kazen, ker je jedel meso na tako velik postni dan, in pa ker širi liberalizem med črnovaščani. Bil je oče umetnika kiparja, in med onimi, ki niso bili prežeti praznovost, jako čislani. Črna vas je ostala zvesta svojem slovesu. Dasi na planem, precej daleč od Krma in drugih gozdov, so se mnogi njeni vaščani pridružili upornikom, zvani za partizane in tvegali vse kar so imeli. Mnoge so ujeli, nekatere so ubili v bojih, nekaj je bilo obsojenih v smrt, precej pa na dosmrtno ječo. Vsi so bili obsojeni na podlagi "dučevjih

narodb". Med obsojenci so stara rodbinska imena črnovaščanov, med njimi Jevc, Melik, Žitnik, Javornik itd. Črna vas je v boju za osvoboditev pripevala kolikor je zmogla. Pisce te kolone osebno pozna starše onih, ki so bili ubiti, ali pa obsojeni, in tudi par izmed slednjih je videl leta 1938, ko so se navduševali za svobodno Jugoslavijo, avtonomno Slovenijo in za odpravo diktature, ki jo je takrat v Sloveniji ščitila slovenska ljudska stranka. Ko pride mir, se bo Črna vas spet oglašila, in Sodražica, Celje, Kranj itd., kajti slovenski uporniki so nezlomljivi.

Ako bo po Churchillovem, se jugoslovanskemu in grškemu kralju ni treba nič bati za njuna prestola. Tudi ako so jih jima Nemci odnesli v svoje muzeje, si bosta smela pod zaščito zaveznikov naročiti nove. Tako se lahko sklepa iz Churchillovega govora dne 31. avgusta, ki ga JIC v poročilu s 1. sept. v slovenskem prevodu tako objavlja:

"Zelo važni in jako značilni dogodki so bili na Balkanu posledica ruskih zmag in po mojem mišljenju tudi posledica anglo-ameriške kampanje proti Italiji.

"Dvakrat v zadnjih 30 letih je bil balgarski narod, ki Rusom dolguje svojo osvoboditev in svoj obstoj, zapeljan od svojih slabih vladarjev, tako da je pozabil na svoje interese in, v veliki meri proti svojim željam in težnjam, zadel na pot pogube.

"Naj usoda Borisa opomni druge zločince na to, da je smrt edina kazen za njihov greh.

"Ob tej priliki se moramo spomniti tudi veličastnega odpora proti tujemu osvovjevalcu, s katerim branila svojo domovino narod Jugoslavije in Grčije in oni, kar je Gladstone nekoč imenoval junake Škote Črne gore.

"Ves Balkan je v plamenih. Ko bo Italija kot vojaški faktor igrinila s pozorišča, bo konec ne le najtevilnejšega napadalca, temveč naša pomoč tudi neupogljiv narodom bo takrat tudi mnogo bližja. Z zaupanjem gledam naprej v oni dan, ko bosta Jugoslavija in Grčija zopet svobodni, svobodni, da živita svoje lastno življenje in da sami odločijo, kaj si svoji usodi.

"Ob tej priliki pošiljam tudi polsane obhrabljenja tem narodom in njihovim vladam ter kraljem Grčije in Jugoslavije, ki niso nikdar tudi za trenotek oklevali v izvrševanju svoje dolžnosti; Upamo, da bomo doživeli dan, ko bosta oba zadržala nazaj svoj prestol po svobodni volji svojih osvobojenih narodov."

Značilen je glede bodoče oblike vlade Grčije in Jugoslavije zaključni Churchillov stavek: "... upamo, da bomo doživeli dan, ko bosta oba (grški in jugoslovanski kralj) dobila nazaj svoj prestol po svobodni volji svojih osvobojenih narodov..."

Grki v inozemstvu delujejo, da se Churchillovo obetanje ne izvrši. Grčija je po prejšnji vojni postala republika in bi kot taka ostala, če ne bi bilo vsled intrig tistih veselij, ki so se bale, da se Grčija pomika v "komunizem". Tako je bila pod zunanji pritiski in v vnanjo podporo republika vržena in diskreditirani kralj se je največ s pomočjo takih državnikov v Evropi, ki so se šele ali se še štejejo za demokrate, vrnil na grški prestol. Grški demokrati vsespovsod predlagajo Angliji in Zd. državam, da naj drže grškega kralja in njegovo žlahto v Kairu in v Londonu toliko časa, da bo grško ljudstvo lahko samo odločevalo, da-li hoče republiko ali monarhijo. Ako prej citirani Churchillov stavek kaj pomeni, bo sigurno za povratek kralja, ker je po njegovem mnenju to najboljša za "bal-kanske razmere". A lahko se primeri, da bo grško ljudstvo imelo o tem odločilno besedo in potem pa se varovalo zmot, v kakršne so ga zavedle intrige veselij po prejšnji vojni.

Papež Pij je dne 1. septembra apeliral po radu na narode in vlade križem sveta, da naj z vojno čimprej končajo, saj do konca tega leta, kajti ljudstva si ne žele ničesar bolj kakor mir, delo in kruh. Poučarjal je, da je mir mogoče že letos skleniti v vzajemnih

DVA PROBLEMA ima zavezniška armada v Siciliji in ista dva bo imela v vsi Italiji, ko jo okupira. To sta POLITICNI in ZIVILSKI. Zivilskega v Siciliji dobro vrši. Slabše pa uspeva AMGOT v politiki. Amgot so začeli, ki pomenijo zavezniško vojno administracijo okupiranih krajev. V nekaterih v Siciliji so se po prihodu zavezniških čet dogodili upori proti fevdalcem, ki iskoriščajo ljudi od roda do roda. Uporniki so mislili, da jim invazijske čete res prinašajo osvoboditev izpod stare tiranije, pa so doživeli razočaranje, ker AMGOT noče, da se bi za sedaj sploh kaj spremenilo. Vendar, s kruhom in makaroni se vse potolaži, tako tudi prebivalci v Siciliji.

pōpustitvah in kompromisih, torej čemu nadaljevati s klanjem in grozo po nepotrebnem? Naj bogate države pomagajo onim, ki niso oblagodajene s prirodnimi bogastvi — naj pride v srca ljudi dobra volja namesto sovraštva, naj se državniški zavedajo svojih odgovornosti, pa bo klic svetega očeta uslišan.

"Chicago Sun" je priobčil papežev govor v celoti in ga komentiral v uredniškem članku. Chicago Tribune pa le v izčrpu, a brez komentarja. "Sun" pravi, da mir, kakršnega predlaga papež, ne more biti drugega kakor kompromis s Hitlerjem in s fašizmom v Italiji, čeprav je sedaj pod drugim vodstvom. Ali je vredno trošiti toliko žrtev zato, da si spet dobimo nekaj let premirja in se s klanjem znova prične?

Apel papeža Pija je v besedilu krasno sestavljen. Kdo bi mu mogel ugovarjati? A vendar, nasprotovati mora njegovemu predlogu vsakdo, ki je za odstranitev vzrokov, radi katerih je ta vojna nastala. In ker je znano, da se Vatikan zelo prizadeva ohraniti na svetu sistem kakršne je — in da je v takih naporih že od nekdaj, potem vemo, kaj naj pričakujemo od "miru", ki ga nam s pobožnimi vzkliki on priporoča.

Senator Wheeler iz Montane, nekdanji izolacionist in strašen nasprotnik borbe proti osižen, se je izmed vodilnih ameriških politikov prvi pridružil papeževemu klicu. Napisal je javno pismo Rooseveltu in ga objavil v vsem ameriškem tisku s prošnjo na predsednika, da naj svetu pove, kakšni so njegovi pogoji za brezpogojno predajo osižen (v mislih je imel menda le Italijo in Nemčijo) in če je pripravljen z njimi jasno v javnost, da bo ta vedela, bodisi v zavezniških kot v sovražnih deželah, o čem se pravzaprav gre. Stari triki se torej v ugodnih okoliščinah lahko znova in znova uporabljajo — fašizmu v korist.

Papežovo svarilo se lahko tudi tako razlaga: Dobro, vi v Washingtonu in v Londonu, če ne sklenete miru z Rimom in Berlinom dokler se ti dve teželi od izmučenja ne zgrudita, kdo pa mislite, da bo zmagovalec? O, ne vi, ampak Moskva in njen "komunizem"! Tako gre in tako bo šlo, dokler res ne dobimo več jasnosti, kot pa smo jo iz dosedanjih sestankov.

Italijanski časnikarji v New Yorku, ki pišejo proti fašizmu, so bolj v nevarnosti, kakor pa fašistični uredniki v Italiji po "strmoglavljenju" fašizma in

Mussolinija. Ubit je bil Carlo Tresca in nedavno pa oklan Ettore Manfredi. Oba sta bila neizprosna v člankih in na shodih, in kjerkoli sta nastopala, proti fašizmu, in Manfredi je zaeno z drugimi italijanskimi protifašisti razkrinkaval "spreobrnjene" fašiste, dokler ni 2. septembra spoznal, da je to smrtno nevarno. A izjavlja, da bo v svojem boju nadaljeval, dokler bo živ.

Semintja po Clevelandu

Sidney Yellen je bil poznan ne le med naprednim delavstvom v Clevelandu v splošnem, ampak tudi osebno mnogim slovenskim sodrugom in somišljenikom. Deloval je kot socialist in unionist. Sedaj ga ni več. Preminul je v Los Angelesu, kamor se je šel pred tremi meseci zdraviti, pa ga je smrt dohitela.

Pokojni Yellen je večkrat govoril tudi na shodih in sestankih slovenskih delavcev v Clevelandu. Sodrugi se ga bodo še dobro spominjali, naj si bo iz sestankov v Slov. nar. domu na St. Clair Ave., ali v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Bil je dober govornik in organizator. Rojen je bil v Rusiji. V Ameriko je prišel leta 1907. Stanoval je na 705 Lakeview Rd.

Več let je bil pokojni Yellen tajnik društva št. 79 podporne zveze Workmen's Circle. V delavskih unijah se je udeleževal kot socialist. Bil je tajnik pekarske unije št. 56 in stalen dopisnik tujakinskega unijskega glasila The Cleveland Citizen. Tudi v drugih raznih listih v tem mestu je večkrat objavil svoje nazore o delavskih in socialnih vprašanjih.

Pogreb pokojnika se je vršil dne 27. avgusta iz pogrebnega zavoda "Deutsch Funeral Home". Poslovilne govore so imeli A. J. Katavsky, poslovodja v Cleveland Joint Board of ILGWU, tajnik podporne zveze Workmen's Circle I. Axelrod in A. W. Skloot od židovske socialistične organizacije "Verband".

Njegov sin Samuel Yellen je profesor ekonomije na University of Indiana, sin David pa je v armadi. Poleg nju zapuščena čeno in hčer.

Pokojnik je bil socialist stare šole. Močno je bičal fašizem in tudi ameriškemu komunizmu gibanju je bil nasproten.

Pred leti je bil tajnik soc. stranke v Ohu. Kdor ga je poznal, ga je moral takoj vzljubiti za iskrenega, nekompromisnega socialista in človeka.

Sicer pravijo, da ni lepo in ne dobro pisati o preprih in neredah. Žal, to stanje je v tujakinsjem Slovenskem delav-

bi lahko to vedel!

V Clevelandu imamo skupno seje Sans in JPO-SS. A mladina ne pride zraven. Menda ne bi prešla tudi če bi jo z vrvo vlekli noter. Gre se pač le za tako delo, pri katerem ni osebnega dobička. Torej naj delajo "stari pipci". In zares delajo in prispevajo gmotno, da stvar ne zamre.

Kerže pravi, da on piše vse drugače o Sansu kot pa Am. domovina. Saj tudi urednik Prosvete Molek piše drugače, kljub temu Jaka Debevec ponatisne njegove članke in članke iz Srbohrana. Da, vsi dobro vemo, se posebno pa primorski Slovenci, o kramarski politiki Anglije. Tudi mi upamo v slovensko Rusijo in jo v tem duhu podpiramo.

A. d. je nedavno pisala, da se tudi naš župan Lausche strinja z njimi, namreč v tem, da naj Adamič in Rogelj izstopita iz Sansa. Potem bo pa res "stara" sama ostala. Kerže hoče, da naj gre starina ven, A. d. pa z mladino ni zadovoljna, četudi so ti "mladci" še člani starejše sem priseljene generacije.

Da, br. Kerže, "igračkamo" se z narodom, pa še kako se igramo! A s tako igro v tej usodni uri ne bomo veliko dosegli. Predbacivati nekaj Sansu, kar nima podlage, to ne gre, br. Kerže! Ali ni Sans, kot predstavnik Slovincov, prvi podvzel korake za ustanovitev skupnega gibanja Hrvatov, Srbov in celo Bolgarov in Macedoncev, da bi enotno z nami delali za skupno stvar nas vseh in za tesnejše vezi s Sovjetsko Rusijo? Ali ni temeljni smoter tega skupnega gibanja zgraditi federativne, prave demokratične republike vsega jugoslovanskega ljudstva?

Ampak če hočemo biti nagaživi, lahko nagažamo, in če hočemo pisati, tudi to ni težko, ampak koliko bo to koristilo našim skupnim prizadevanjem, je pa drugo vprašanje. Klerikalci že itak gledajo na Sans skozi tančico, pa pričnimo še mi in vrzimo te stare borbe ven. Ako bomo postopali na tak način, bo morda vseč tudi Angliji, gotovo pa Italiji in Hitlerju.

Bolje bi bilo, prijatelj Kerže, sprijazniti se z resnico, da če si mi sami ne bomo pomagali, nam drugi tudi ne bodo. Niti Rusija ne, ako ne bo med nami videla dobre volje za rešitev. Sans jo goji. Resolucije, sprejete na njegovem kongresu 5-6. dec. lanske leto so menda dovolj jasne o tem. Torej čemu sejati nezaupnost in malodušnost med ljudi? Na primer, na naši prošli seji smo slišali pritožbe zastopnikov društev, da so Keržetovi dopisi o Sansu ustvarili med nekaterimi rojaki nezaupnost in da vsled tega nečesto ničesar pri-spevati.

Kaj hočemo boljših dokazov? S tem ni rečeno, da bi br. Kerže ne smel kritično pisati, a kar on o Sansu sedaj razlaga, to po mojem ni kritično, pač pa nagaživost ali pa zloba.

Zadnja naša seja podružnice Sansa št. 48 je bila zelo dobra, bodisi v razpravah kakor tudi gmotno. V poročilih smo čuli, da sta Barbič in tajnica zbrala \$114, Durn \$94 in drugi manjše vsote, skupno \$243. Torej collinwoodsko okrožje dela in se giblje tudi za Sans. Med rojaki je navdušenje kljub nekaterim črnogledom.

Joseph F. Durn.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUSTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUSTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicaga in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

The Coming Russian Parley

In the wake of the Quebec conference has come the momentous news that a full-scale meeting of Russia, Britain and the United States is scheduled. It is not too much to say that such a conference may be the most important political event of the war and will, if it paves the way to closer wartime and postwar co-operation, initiate a new era in international relations.

There are Americans whose every energy is bent on disrupting Soviet relations and encouraging apprehensions of bad faith. Old prejudices and fears of a "communist Europe" hag-ride the minds of those who never trust the common people anywhere.

In Russia, the lingering suspicion of the West, the ancient bogeyman of a capitalistic onslaught, keeps British and American spokesmen at arms' length. Few are the Allied observers permitted to view the Red Army in action.

Yet despite blundering and misunderstanding, one fact is clear: Britain, America and Russia are bound together by a community of interest greater than the things which divide. Russia, as well as the Western democracies, unless Stalin has changed his whole policy, wants a stable peace.

Immediate points of difference are thorny. Russia, which has endured blows that might have crushed any other nation, cannot understand why we delay an assault on Western Europe. She cannot understand our policy toward Vichy France and Fascist Spain, which have sent "volunteers" to fight with Hitler. She does not know, above all, what part the United States is willing to play in postwar Europe.

We need to know what Russia's ultimate position will be in our war with Japan, and the full meaning of her separate committees of "free" Polish and German nationals. We need to know her plans for Eastern Europe.

Our ablest and most practical diplomats must represent the American point of view, and they must be given full scope to state our desires authoritatively and to seek, with equal frankness, the authoritative desires of the Soviet Union.

The great peril has not been the existence of issues between Russia and the West, but the fact that little was being done to solve them. We have waited so long that today there is a danger the Axis may collapse before we are prepared to cope with a liberated Europe. Wise statesmanship on both sides may bridge the gap in time. It is as true that Russia cannot have security without the co-operation of Britain and America as that the Western democracies cannot live in peace and security without the co-operation of Russia. — The Chicago Sun.

K. C. on The Alert

The Knights of Columbus, the leading Catholic lay organization in the United States, have adopted a resolution urging that nothing be done to offend the religious susceptibilities of the Italians during our temporary administration of their country. "It is essential in the choice of persons to administer such temporary functions," the resolution continues, "that care shall be taken to avoid entrusting those functions to anyone who is professedly or generally known to be opposed to the general views of the Italian people in the matter of religion." If this advice is followed and only approved Catholics permitted to collaborate with Amgot, most of the present leaders of the opposition to Badoglio will be barred. So, indeed, would Garibaldi and Mazzini if they were still alive. It must be remembered that there is a strong secular tradition in Italy carried over from the days when the country was struggling against Austrian and Papal tyranny. For while Italy is a Catholic country, not all Italians are professing Catholics and many, professing Catholics are thoroughly anti-clerical. Nor are they likely to forget that the church was willing enough to strike a profitable bargain with Mussolini and that it has done little to curb Fascist abuses these last twenty years. All the same, we do not think the Knights of Columbus have much need to worry so far as our military and civil authorities are concerned. The church has too many good friends in the State Department and other high places, and the Administration has always been keenly alive to the weight of the Catholic vote. In fact, as the one mass pressure group in this country which has a definite foreign policy of its own, the Catholic church exercises an altogether disproportionate influence in our international affairs.—The Nation.

IN THE WIND

From THE NATION

It will be simple to overthrow the present American dictatorship when the boys come home, says the Laguna Beach, California, Post: "If a sufficient number of men in uniform read Pegler regularly it means they will reestablish democracy in America, on their return from the wars, even if they have to kill every political trickster in the country to do it."

A sign on a bus in Charleston, South Carolina, bears this message under a large red "V": "Victory demands your cooperation. If the people of this country's races do not pull together, Victory is lost. We, therefore, respectfully direct your attention to the laws and customs of the state in regards to segregation. Your cooperation in carrying them out will make the war shorter and Victory sooner. Avoid friction. Be patriotic. White passengers will be seated from front to rear; colored passengers from rear to front."

Roane Waring, national commander of the American Legion, gave the recent annual convention of Wisconsin Legionnaires a lesson in semantics. Thus: "I am not isolationist. I don't believe in isolationism. Modern science has made this world too small for an isolationist to exist. I am a nationalist. I am not in favor of placing the destiny of this America of ours in the hands of any international organization of any kind under any circumstances."

Vance Muse, secretary of the Christian American Association, has notified his lieutenants in the field that the Association plans a drive to outlaw the closed shop in twelve Southern states. Its success in getting the legislatures of Arkansas, Florida, and Texas to pass anti-union legislation leads Muse to believe the drive will succeed in those states. The other nine are not named in his memorandum. The object will be to

use the initiative laws to get the voters in each state to pass a Right-to-Work Amendment to the state constitution at the elections in November, 1944. The amendment would become law without legislative ratification.

Festung Europa: The Rome radio under Badoglio's dispensation maintains the Fascist tradition of accuracy in its broadcasts. The C. B. S. Shortwave Listening Station picked up this account of the glider crash in St. Louis: "Ten persons, including the mayor of the city, have been killed in St. Louis in a riot between troops and striking stevedores." The Nazi authorities have forbidden the Czech Bible Society to publish or distribute Bibles. A Bratislava newspaper complains that people who never employed Jews before are employing them now. Anton Musert, the Quilting of Holland, outfitted his personal bodyguard with fine leather coats. The Nazis have taken the coats for themselves.

Preach Patriotism to Retain Profits

Here is a lovely story: According to the "Wall Street Journal," the leading bankers are planning to "campaign against too fast a reduction in farm mortgages. They'll try to induce war bond buying instead." That is, they will preach patriotism in order to increase their own profits!

The "Wall Street Journal" doesn't put it that way, but it does say that by paying off their mortgages the farmers have been "reducing profitable bank assets." Of course, that is a sin no God-fearing farmer should commit.

So, at a meeting in Wall Street, the American Bankers' Association, through its "agricultural committee," will attempt to put this one over on the farmers.—Labor.

The devil knoweth his own and is a particularly bad paymaster.—P. M. Crawford.

THE MARCH OF LABOR

PROFITS IN WARTIME

Randolph Paul, general counsel to the Treasury Department, has recently made public in one of Wall Street's best known financial journals—Dunn's Review—a most revealing report on corporation profits in wartime and in times of peace.

We learn from Mr. Paul's article that the country's business corporations will clear this year, over and above all taxes, about 8,300 million dollars. Without tax deductions, corporation profits for the year are estimated to reach the staggering figure of 26 billion dollars.

That corporation profits, despite war taxation, are spiraling in conceded by such a close friend of Bigger Business as New York's National City Bank in its August report on business earnings for the first six months of the current year. The totals given by the City Bank are somewhat smaller than those given by the Treasury's chief counsel, but these figures also reveal that business' net profits from January to July of this year topped those of last year's first six months by about 14 per cent.

Both reports leave no doubt that the efforts of the Government to prevent a profit orgy during this war have proved far from successful. The special surtaxes enacted since this country entered the war have not arrested the rapid rise of profits and the no less rapid birth of wartime millionaires. Mr. Paul specifically points out that since 1939, business profits, above taxes, have more than doubled—from 4,040 million dollars to 8,300.

Mr. Paul purports to show that corporation taxes must speedily be raised lest the entire anti-inflation program of the Government result in failure. He indicates that, if the corporations are permitted to retain and accumulate swollen wartime profits, the workers are bound to continue their claim to a part of this increment. That, he says, would result in a new wave of wage-raise demands and new pressures on price-ceilings which, in turn, would accentuate the menace of inflation and all its dire consequences to the war economy.

The organized workers are not unmindful of the grave implications contained in the unchecked rise of profits. Time and again the voice of organized labor has been raised in protest against the ceilings on wages in the absence of ceiling on profits. Time and again labor has been pointing to the spiraling index of wartime profits demanding the erection of a fiscal dike that would prop up the national program of economic stabilization.

The Treasury experts have soundly examined the situation for the country and for the National Legislature. The bulging wartime profits can and must be stopped by increased corporation taxes. It is up to Congress to act.—Justice.

FRIENDS AND ENEMIES

True indeed are the words of Vice President Wallace who said in a recent address: "There are midge Hitlerers here who continually attack labor. There are other demagogues blind to the errors of every other group who shout, 'We love labor, but...' Both the midge Hitlerers and the demagogues are enemies of America. Both would destroy labor unions if they could. Labor should be fully aware of its friends and of its enemies."

We are. Believe me, we are. And when President Roosevelt proposes that returning service men be given separation pay when they are mustered out of service, unemployment benefits when they cannot find a job within the next twelve months, opportunities for education and even the chance to buy a farm, if they cannot find a job in industry, labor knows that the President speaks as a friend and not as an enemy. Organized labor will therefore fight for the benefits due to service men just as it does for the benefits due all the common people.

Tell, therefore, your friends in the Army that labor fights their battle just as they fight ours. And until the happy day of your return to a free and secure country with equality and opportunity for all,

Cordially, Max Zaritsky.

What can we see in the longest kingly line in Europe, save that it runs back to a successful soldier?—Walter Scott.

BLACK MARKET FOR WEALTHY SOCIALITES

DETROIT, Aug. 25. — A black market operated exclusively for people of means came under the eyes of O. P. A. officials here with the arrest of Mrs. Lula Bachman, a grocer, charged with violation of rationing regulations.

Eight prominent socialites admitted they purchased food from the grocer, paying as high as \$2 a pound for tendorin, without surrendering coupons.

The O. P. A. official handling the case said the only question is whether the socialites shall have to surrender ration books. No other penalty is contemplated, he declared. Why punish the rich?

But Why Should Laval Be Favored?

A small shopkeeper returned home to his wife and complained that he could get no merchandise.

"You should have seen the line at the wholesaler's. It was three blocks long. It's the fault of that pig, Laval. But oh well, let's eat."

His wife then said: "There's not very much to eat tonight. I went to the market, but the line was so long I couldn't buy anything. It's all the fault of that dog Laval."

Her husband turned livid with rage and replied: "I'm going to kill Laval. I can't stand him any more."

Three hours later he was back. "Did you kill Laval," his wife asked.

"Well, I went there, but I couldn't get near him."

"Why not," asked his wife.

"The line was too long."

Looking Ahead

By LEN DE CAUX

Greedy fingers are reaching out for your wages today and snatching for your family's food.

They want to take from those who have little, to make things easier for those who have much.

That's the tax issue before Congress in a nutshell.

It's just as simple and real as a corporation trying to cut the wages of low-paid workers, to add to the dividends of its stockholders.

Don't let your Congressman, or anyone else, talk you into thinking taxes are too complicated for ordinary folks to understand.

As a union man, you wouldn't let the boss befuddle you with complicated financial details into agreeing you should have less than a living wage, so he may make more profits.

As an American and a taxpayer, don't let any politician get away with the argument that living necessities must be taxed away from essential war workers, to ease the tax burden on the higher-income groups.

There are just two kinds of taxes—taxes that fall heaviest on low incomes, and taxes that are based on ability to pay.

The sales tax, for instance, would be a wage cut for the poorest in the land. It would make them pay, say, 10% more for what they buy; while the richest would pay no more than that same 10% on their purchases.

The so-called "individual excess profits tax," similarly, would tax a low-paid worker on the difference between what he earned before the war and what he earns now; while it would not touch the wealthy who were equally wealthy before the war.

Then there's that trial balloon devised by the Chamber of Commerce and recently floated by Senator George (though he would not allow his name to be used in the press).

This is a proposal for allowing tax deductions for increased war bond purchases. It would mean a handsome gift of 15% off taxes for profiteering corporations or wealthy individuals who could afford to put 30% of their incomes into war bonds—at the expense of low-income folks who cannot afford to buy so much in bonds without starving their families.

In opposition to all such soak-the-poor proposals, the CIO advances a tax program which clearly shows how necessary additional taxation can be obtained from higher incomes and war profits, on the basis of ability to pay.

The greatest source of taxable income is obviously in the hands of the higher-income groups. Much more can be taxed from them without impairing their health or substantially reducing their living standards.

On the other hand, taxation of the lowest-income groups is taken out of their food and living necessities, endangering their health and efficiency as war workers.

The CIO therefore proposes to exempt from taxation all single persons earning \$800 or less, and all married couples earning \$1,500 or less, with an additional allowance of \$400 for each dependent.

At the same time, it would increase the income taxes of those earning more than \$3,000, with rapid progressive increases after \$5,000, to the point where no wealthy individual would be allowed to retain more than \$25,000 a year net, after taxes.

A geological survey estimates there are 14,000,000,000 tons of mineable soft coal in Arizona.

FOR VICTORY

BACK THE ATTACK

Buy An Extra \$100 War Bond During 3RD WAR LOAN

Money, Money, Money!

Probably a million people smiled this week at a cartoon that appeared in a magazine of national circulation. Pictured was a workingclass family on payday. The father and several grown up sons and daughters were disgorging their wages and big pile of bills had accumulated on the kitchen table. The grin was in the reaction of the wife and mother who reviewed the entire proceeding with a grimace of disapproval and exclaimed, "Money, Money, Money, That's All We Get Around Here Anymore."

We'd have forgotten the picture had not the "New Leader," Social Democratic Federation organ, made the same complaint this week—in more dignified, editorial fashion, of course—in a discussion of "The Future of Food."

Here's the way the Leader put it:

"The parity program is based on a very simple thought. It is taken for granted that all we have to do is to give producers more money for turning out just what they have always turned out."

Now nobody who thinks about the matter in this light, and least of all the New Leader, believes that the amount of money given to a food producer determines how food will be produced.

However—

If that is true about food, it necessarily must follow that it is equally true about anything else that labor produces—whether the processes of production take place on a farm, down in a coal mine or in a factory. By paying more for the same amount of production it simply means that all of us will have to pay more to get our share of what is produced. And if we keep on lifting the level we're likely to find ourselves joining in the plaint of "money, money, money."

What we are suggesting is not that workers, whether as individuals or groups should cease to be alert and active to have their monetary income keep pace with rising prices. For only by getting their fair share of dollars can they have a chance of getting their fair share of goods.

But what we do assert—and positively—is that it is foolish to think and struggle ONLY in terms of wages.

What we should like to see is a workingclass movement that is bent upon producing for use and not for sale; a movement that has as its objective the social ownership of the means or production; a movement that is demanding a society in which ALL that is produced, be it large or small in amount, shall be distributed solely upon a consideration of social service performed and not at all upon any consideration of private ownership.

Right now, money doesn't mean much. One can buy only so much meat, butter and gasoline. And there are some things that one can't buy at all because the government is taking the entire output for war.

And later on, if capitalist plans and promises are going to work out, money will mean only what it did in the past: the immoral privilege of the possessor of money to consume without producing.

Money, at best, represents the golden eggs that the economic hen lays. Socialists, like other people, will take as many of the eggs as they can get. But Socialists also want the hen to become the property of all the people.—Reading Labor Advocate.

CAPITALISM AND THE SECOND FRONT

By LT. COMDR. C. S. SEELY
in The Progressive

What will happen to Europe if the Russians enter Berlin ahead of Anglo-American forces? Well, as far as we are concerned the most important thing will be the downfall of European capitalism. To those who take the trouble to examine all the aspects of the situation this conclusion is obvious.

No doubt there would be some dickerings between the Russians and the other great United Nations on the fate of European capitalism, but in no case can capitalism be saved in Europe if the Russian Army reaches Berlin first. The peoples of Europe will be too strongly impressed by the power of the Russian system.

With the Russians sitting across the Spree, parading down the Unter den Linden, and encamped in the Tiergarten while the other United Nations' forces are bogged down in Italy, France, Holland, or anywhere else outside Germany, the now enslaved peoples of Europe—at least 200,000,000 of them—will be in a mood to listen to Russia rather than to England or America. They certainly will favor "suggestions" from Russians rather than from us, and there will not be anything much that we can do about it. Certainly we would be without convincing arguments.

No 'Danger' Of Quick Victory

For the last 18 months or so I have been broadly hinting that a second front would help beat Hitler more than any other one thing, but I do not intend to bring up the matter again. If those in America who wish to save capitalism cannot see the point now, there certainly is no use wasting any more space on it. I suspect, however, that our capitalistic forces—certainly the great forces in the nation—are at last convinced that we must, at all costs, get our armies to Berlin ahead of the Russians.

I do not mean to imply that there is any "danger" of the Russians arriving in Berlin any time soon. (We won't either, for that matter.) I am simply tossing the "second front" ball to the die-hard capitalists, those "100 per cent Americans" who hoped that the Germans and Russians would kill each other off, and then we would proudly march into Berlin and save capitalism.

Effect Of A Long War

I believe the capitalists—as well as everybody else—have at last been convinced that the Russians will emerge strong from the war, and that if we are to have much to say in post-war Europe we had better

do something to raise our prestige with the European masses.

Capitalism in Europe will certainly be displaced by socialism unless we move faster. In other words a long war in Europe will ruin European capitalism just as surely as will a Russian entry into Berlin ahead of us. As matters stand now our capitalists, rather than our socialists or communists, stand to gain by an early arrival of our Army in Berlin.

(The opinions and assertions expressed above are the private ones of the writer and are not to be construed as official or reflecting the views of the Navy Department or the naval service at large.)

MURRAY HITS SALES TAX

In presenting a tax program for the consideration of the nation's lawmakers, Mr. Philip Murray, president of the CIO, raps advocates of a sales tax as a "selfish group."

We are confident that he is right, not only because profiteers who are taking a bigger rakeoff since Pearl Harbor want to keep their loot, but because all of us are selfish.

However, while we agree with Mr. Murray when he opposes a sales tax—which bears most heavily on those people who have the least—we have our own tax philosophy to advance.

Our idea is that the biggest and most unfair tax of all is the tax that owners levy upon workers—the private tax that is called "interest" and "dividends."

We believe that, if this tax were abolished, it would be possible and logical for people to stop howling against taxes and start demanding bigger and better public taxes to provide for the public welfare.

That is why we can't alter our demand for the social ownership of the sources of all wealth.

When we own together and work together and reap our reward together we can spend together for everybody's benefit.

Moreover, we'll be willing to pay our share of the cost of running the world because we will still be selfish and will want the best kind of world.

Profits develop group interests and individual interests. Taxes—in theory at least—are levied for the public interest. The two are antagonistic. Under Socialism common ownership would make common interest a real fact instead of the fiddle-faddle of "moralists" who are as selfish as the rest of us.—Reading Labor Advocate.

VICTORY GARDENERS' SWEAT IS REWARDED

A great deal of ridicule was heaped upon Victory gardeners by thoughtless persons, but they brought home the vegetables.